

22 octombrie 2020

ȘTIINȚE COMPLEMENTARE

Implicațiile bibliotecilor academice în promovarea Științei Deschise

Nivelul cunoștințelor și competențelor bibliotecarilor universitari privind metrii tradiționali și/sau alternativi

Olesea Dobrea, Șef secție ATBC

Actualitatea temei:

Rolul inedit al bibliotecii și al bibliotecarului:

- în contextul exploziei informaționale;
- în evaluarea indicatorilor activității de cercetare și publicare din întreaga organizație;
- în dezvoltarea serviciilor bibliometrice;
- sprijinul cercetătorilor în vederea aplicării eficiente a metricilor, atât tradiționali cât și alternativi, în procesul de evaluare a impactului rezultatelor științifice;
- lipsa competențelor și a încrederii poate fi o barieră pentru prestarea serviciilor bibliometrice și altmetrice în cadrul instituției;
- cunoștințele și experiența personală nu mai sunt suficiente pentru înțelegerea tendințelor sau pentru luarea deciziilor;
- confruntarea bibliotecarilor cu o provocare dinamică a mediului tehnologic și de cercetare, care impune dezvoltare de noi cunoștințe și competențe, abilități privind bibliometria și altmetria.

Metodologia de cercetare

•Ipoteze:

- Cunoștințele și competențele bibliotecarilor universitari despre bibliometrie și altmetrie nu sunt suficiente pentru a presta servicii bibliometrice și altmetrice.
- Bibliotecarii universitari au nevoie de instruire suplimentare privind aplicarea indicatorilor tradiționali (bibliometrici) și alternativi (altmetrici).

•**Scopul cercetării:** stabilirii nivelului de cunoștințe și competențe pe care le posedă bibliotecarii universitari din RM despre metrii tradiționali (bibliometria) și/sau alternativi (altmetria).

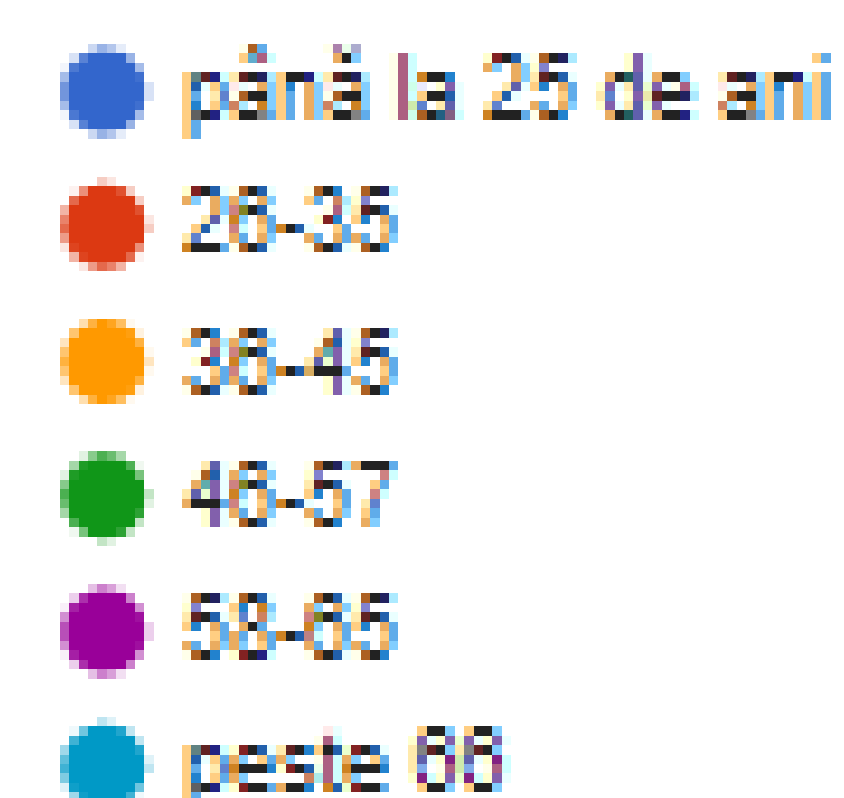
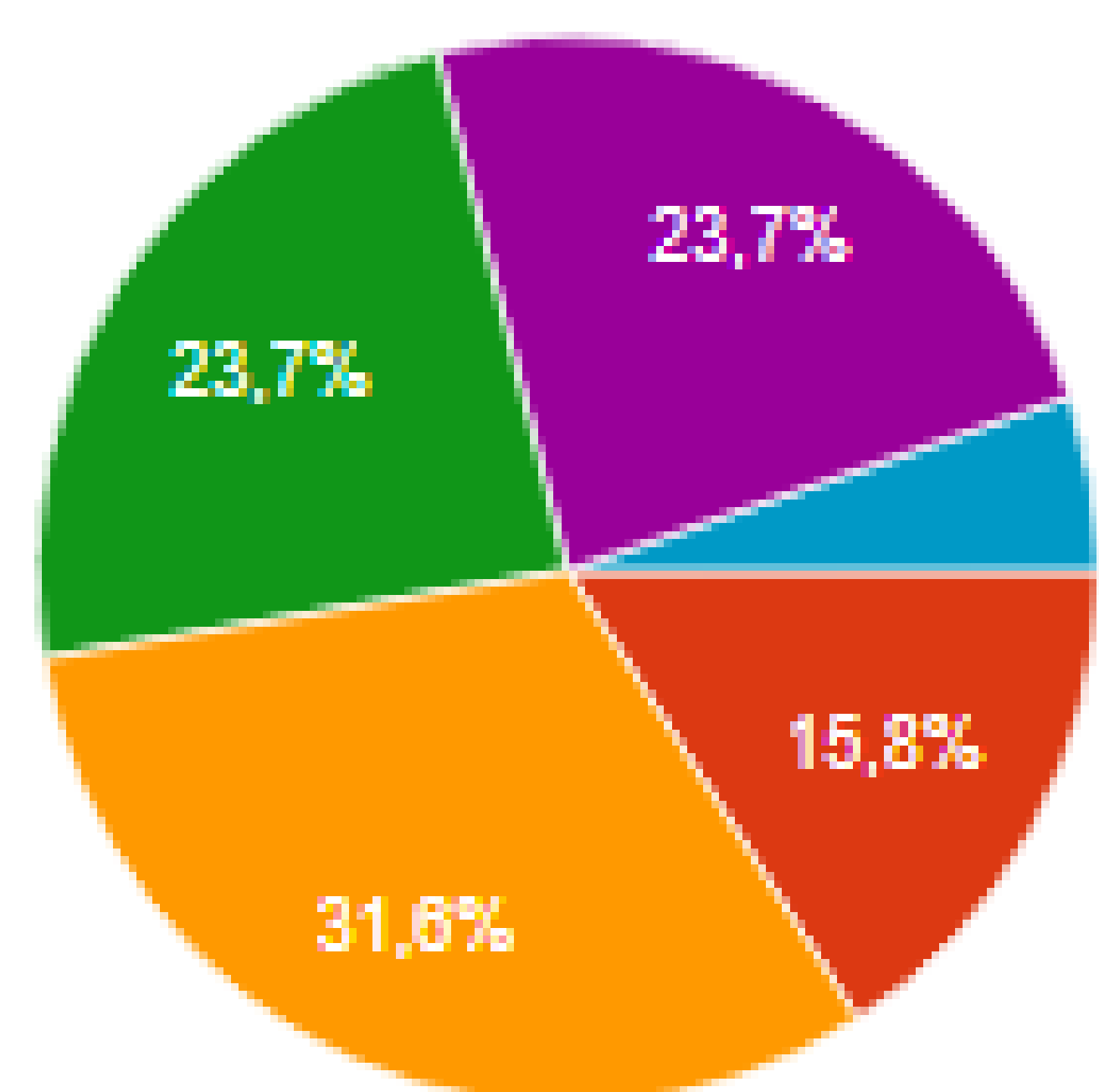
•Obiective:

- 1. Identificarea cunoștințelor și competențelor profesionale ale bibliotecarilor universitari din RM în vederea prestării serviciilor bibliometrice și/sau altmetrice.
- 2. Evaluarea cunoștințelor bibliotecarilor universitari privind bibliometria versus altmetria.
- 3. Identificarea serviciilor bibliometrice și/sau altmetrice prestate de bibliotecie universitare din RM .
- 4. Precizarea nivelului de cunoștințe despre BD bibliometrice și/sau platformele sau resursele care folosesc altmetrice.
- 5. Determinarea necesității de a organiza instruire privind dezvoltarea abilităților și competențelor bibliotecarilor universitari privind extinderea serviciilor bibliometrice și/sau altmetrice prestate.

- **Metoda cantitativă de cercetare** - chestionarul online (23 de întrebări structurate)
- **Chestionarul** **online**
<https://docs.google.com/forms/d/1MpUFh4S-xKmWZ5r7dAq0H DU7-BEw3G8HfiAe0Jxr0E/edit>: **întrebări**
închise, deschise, mixte și de opinie.
- **Perioada de culegere a datelor:** 06 – 31 august 2020
- **Eșantion** - 50 de respondenți, bibliotecari din cadrul BȘM, BȘ ASEM, BRȘA UASM (Tabelul 1. Profilul socio-demografic al respondenților).

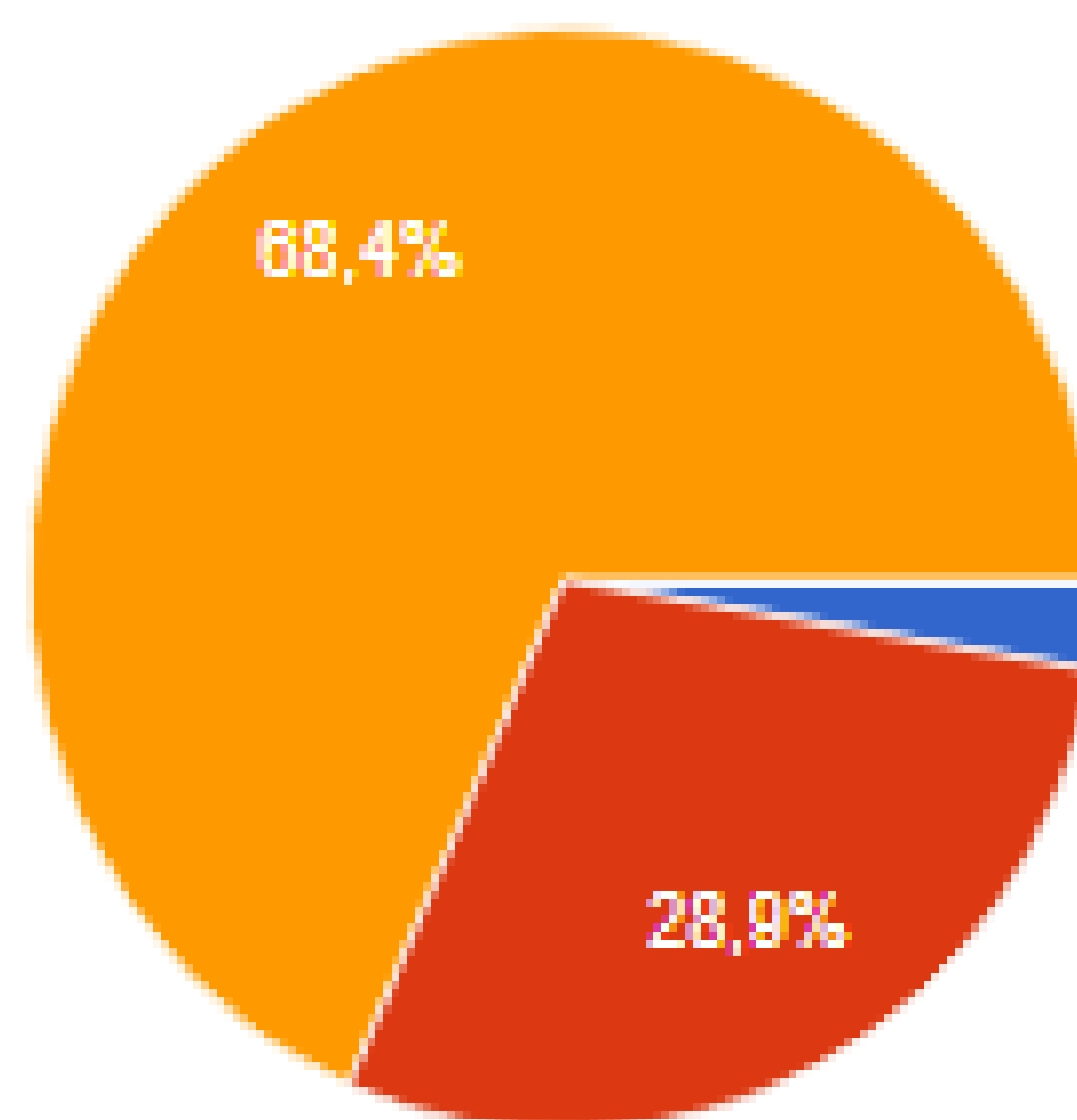

Variabila	Grup	Număr de respondenți
Q1. Departamentul	Director adjunct	2
	Secția Asistență Informațională și Colaborare Internațională	3
	Secția prelucrare analitico-sintetică a documentelor	6
	Secția împrumut de publicații la domiciliu	4
	Secția Automatizare Tehnologii de Bibliotecă	2
	Sala de lectură	10
	Secția Dezvoltare, organizare și salvagardare colecții	9
	Secția Infomedica, Multimedia	6
	Oficiul Referințe	8

*4. În ce măsură sunteți familiarizat cu conceptul de bibliometrie?

- ☐ în foarte mare măsură
- ☐ în mare măsură
- ☐ în mică măsură
- ☐ total nefamiliarizat
- ☐ nu știu

- în foarte mare măsură
- în mare măsură
- în mică măsură
- total nefamiliarizat
- nu știu

Fig. 1 Nivelul de familiarizare al respondenților cu conceptul de bibliometrie

*5. Definiți conceptul de bibliometrie

Textul unui răspuns lung

- Bibliometria este știința care se ocupă cu măsurarea cantitativă a cercetării științifice.
- Bibliometria este analiza statistică a publicațiilor scrise, cum ar fi cărți sau articole.
- Bibliometria este studiul cantitativ al cercetării științifice, folosit în special pentru a determina impactul articolelor de cercetare.
- Bibliometria este analiza statistică a publicațiilor scrise și este folosită pentru obținerea de analize cantitative a cercetărilor științifice.
- Bibliometria se ocupă cu analiza statistică a publicațiilor scrise, cum ar fi articolele științifice, jurnale etc, în scopul obținerii unor analize calitative în cadrul literaturii științifice.
- Bibliometria - disciplina care se ocupă cu evaluarea cantitativă a cercetării științifice prin intermediul bazelor de date bibliografice.
- Bibliometria este totalitatea metodelor de analiza statistică a publicațiilor scrise (cărți, articole). Metodele bibliometrice sunt utilizate, ca regulă, în domeniul bibliotecilor și în știința informației. În bibliotecile academice bibliometria este folosită pentru obținerea de analize cantitative în privința literaturii academice.

*6. Cu care din instrumentele bibliometrice propuse sunteți familiarizat?

☐ factor de impact al revistei

☐ indice de citare

☐ h-index

☐ g-index

☐ i-10 index

☐ SJR (SCImago Journal Rank)

☐ SNIP (Source Normalized Impact per Paper)

☐ Eigenfactor

☐ Altele...

Index Copernicus Value, Scorul relativ de influență

Eigenfactor

SNIP (Source Normalized Impact per Paper)

SJR (Scimago Journal Rank)

i-10 index

g-index

h-index

indice de citare

factor de impact al revistei

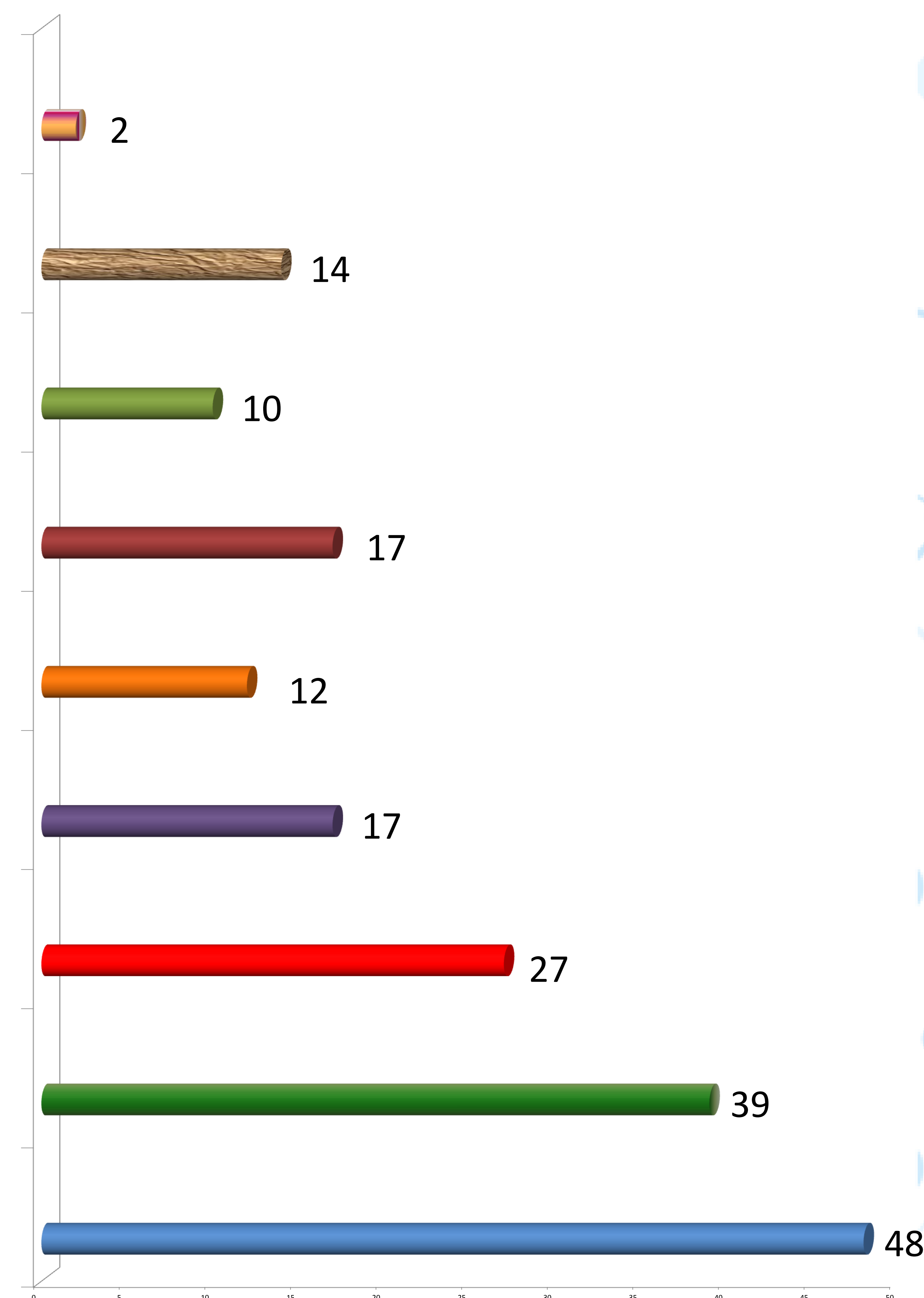

Fig. 2 Familiarizarea bibliotecarilor cu instrumentele bibliometrice

7. Vă rugăm să explicați cum se calculează unul din indicii selectați

Textul unui răspuns lung

- **Factorul de impact:** total articole publicate în anii 2016-2017 = 160 , Nr. de citari existente în revistele ISI la unul, mai multe sau toate din cele 160 de articole în 2016-2017 = 25, $IF = 25 : 160 = 0,15625$;
- **H index** $N_c = ah^2$ (Nr total de citări este proporțional cu pătratul indicelui H , iar constanta a de proporționalitate este un Nr între 3 și 5);
- **Indicele de citare** se calculează sumând numărul de citări ale unui autor;
- **i-10 index** reprezintă numărul de articole care depășesc 10 citări.

Opinii ale respondenților:

- ar fi bine de demonstrat în practică cum funcționează aceste formule de calculare a indicatorilor. Teoretic am înțeles dar practic este nevoie de mai multă instruire;
- sunt diverse formule, de regulă le calculează situri-le specializate, cum ar fi Web of Science, de exemplu;
- indicatorii sunt calculați prin aplicarea formulelor de calcul integrate în bazele de date bibliometrice și analitice, cum ar fi: Web of Science, SCOPUS, Google Citation.

*8. Identificați indicatorii bibliometrici pentru evaluarea:

	factorul ...	indice d...	h-index	g-index	i-10 index	SJR (SC...	SNIP (S...	Eigenfa...	scorul d...
publicaț...	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
articolel...	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
cercetăt...	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

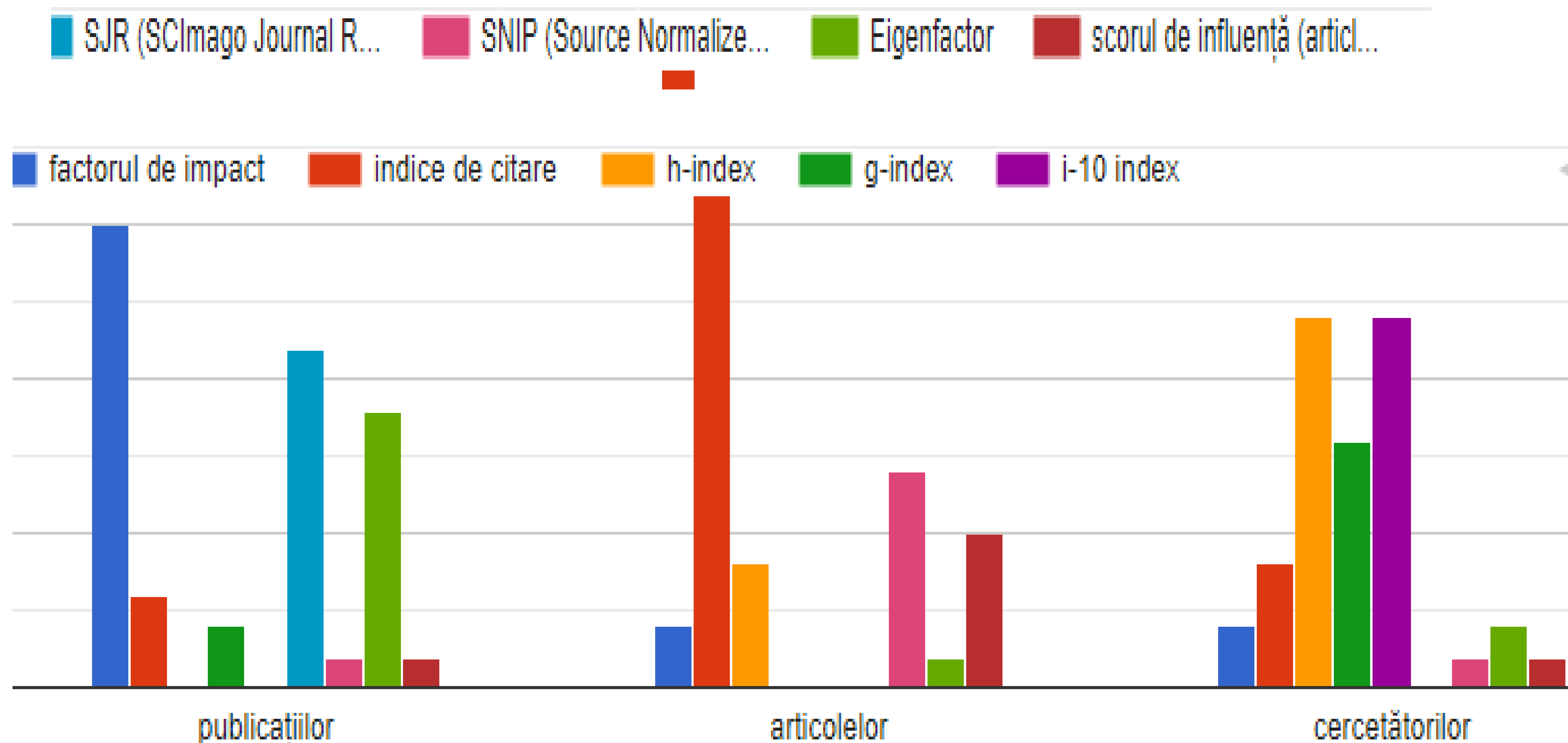

Fig. 3 Indicatorii bibliometrici identificați pentru evaluarea publicațiilor, articolelor și cercetătorilor

*9. Biblioteca în care activați prestează servicii bibliometrice?

- ☐ da
- ☐ nu
- ☐ nu știu

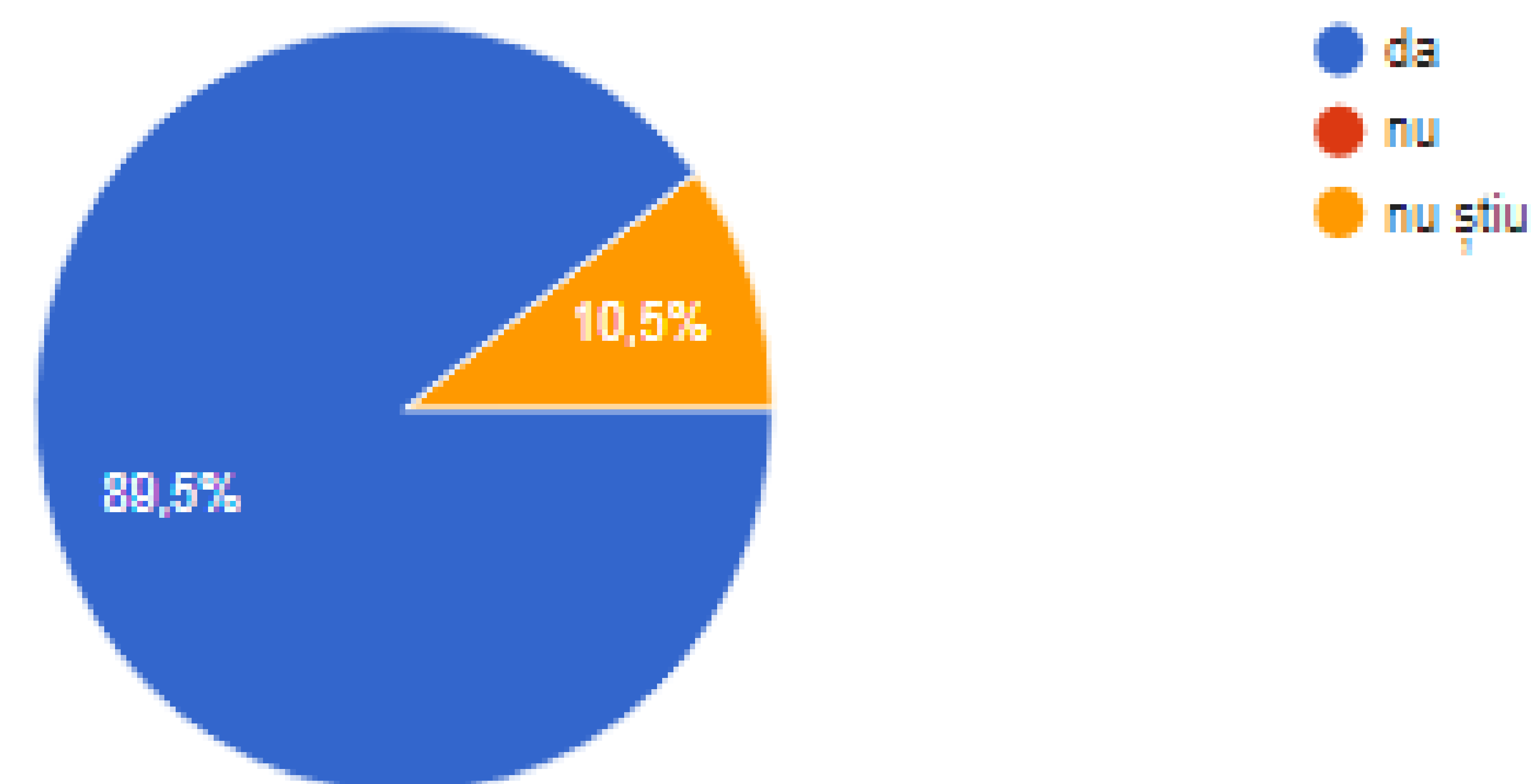

Fig.4 Raportul dintre respondenții care cunosc și cei care nu cunosc despre serviciile prestate în bibliotecă

10. Dacă ați răspuns afirmativ la întrebarea precedentă, Vă rugăm să identificați serviciile bibliometrice prestate de bibliotecă

- ☐ stabilirea statutului revistelor științifice (cotate ISI sau indexate în baza de date);
- ☐ identificarea revistelor potențiale pentru publicarea articolelor într-un anumit domeniu;
- ☐ efectuarea analizelor bibliometrice ale publicațiilor cercetătorilor;
- ☐ stabilirea indicelui Hirsch al autorilor;
- ☐ acordarea asistenței cercetătorilor privind personalizarea producției științifice în baza de date Scopus;
- ☐ formarea și dezvoltarea abilităților beneficiarilor în vederea utilizării bazelor de date scientometrice;
- ☐ calcularea și interpretarea indicatorilor bibliometrici pentru reviste, articole, autori, instituții și facultăți;
- ☐ determinarea poziției universității în clasamentele internaționale de referință
- ☐ calculează și oferă un șir de indicatori bibliometrici privind impactul unui autor (numărul total de publicații);...
- ☐ calculează impactul unei reviste (h Index, g Index, hc Index, hi norm)
- ☐ CiteScore
- ☐ SJR (SCImago Jurnalul Rank)
- ☐ SNIP
- ☐ scorul de influență al articolelor dintr-o revistă
- ☐ Altele...

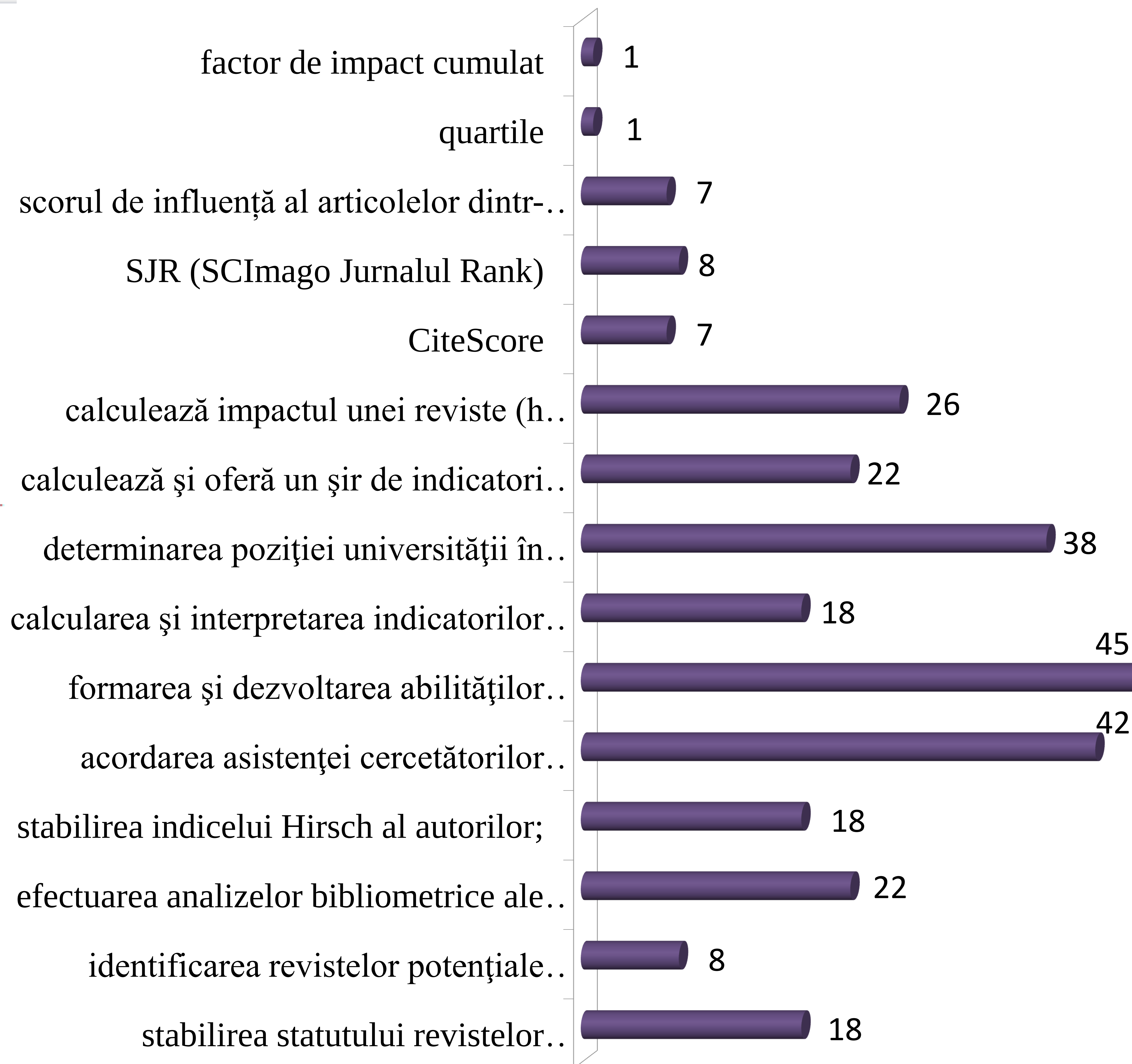

Fig.5 Serviciile bibliometrice prestate de bibliotecile universitare

*11. Vă rugăm să selectați BD bibliometrice și/sau platformele utilizate în prestarea serviciilor bibliometrice identificate

- ☐ Web of Science
- ☐ Journal Citation Reports
- ☐ Scopus
- ☐ Russian Science Citation Index
- ☐ IBN
- ☐ Publish or Perish
- ☐ SCImago Journal Rank (SJR)
- ☐ Thomson Reuters
- ☐ Index Copernicus
- ☐ IC Journal Master List
- ☐ Google academic

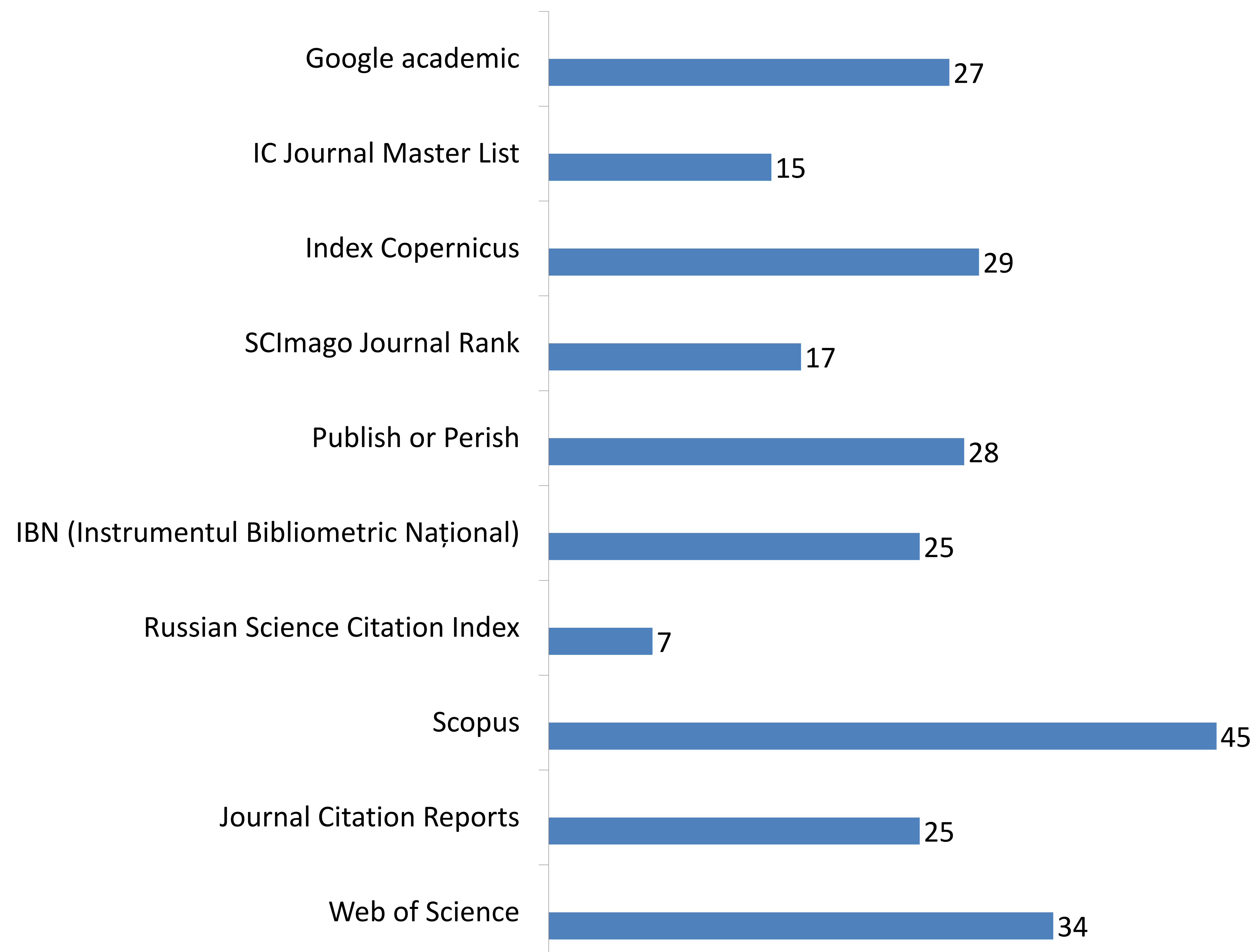

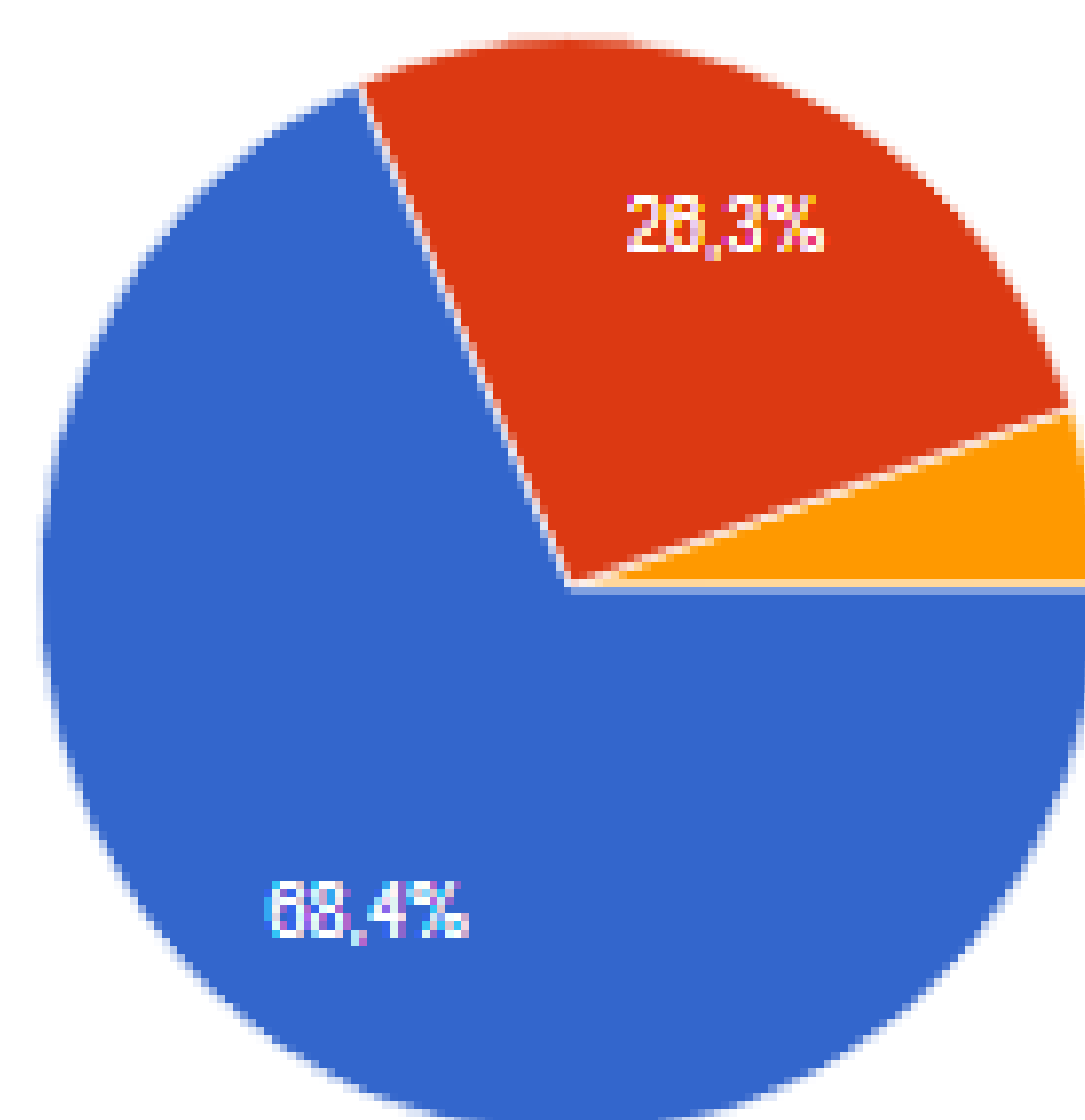
Fig.6 BD bibliometrice și/sau platformele utilizate în prestarea serviciilor bibliometrice identificate

Q12. În opinia dvs, ce servicii bibliometrice suplimentare ar putea presta Biblioteca?, respondenții au sugerat următoarele:

- formarea abilităților beneficiarilor în utilizarea bazelor de date scientometrice
- indicarea revistelor ISI pe domenii în sprijinul orientării spre publicare
- ar putea oferi un suport în alegerea revistelor cu impact factor pentru publicarea ulterioară a articolelor științifice
- informarea și educarea prin materiale video

*13. În opinia dvs, care din definițiile de mai jos este corectă? Factorul de impact:

- ☐ permite aprecierea relativă a impactului (importanței) unei reviste
- ☐ permite aprecierea relativă a impactului (importanței) unui articol
- ☐ permite aprecierea relativă a impactului (importanței) unui cercetător

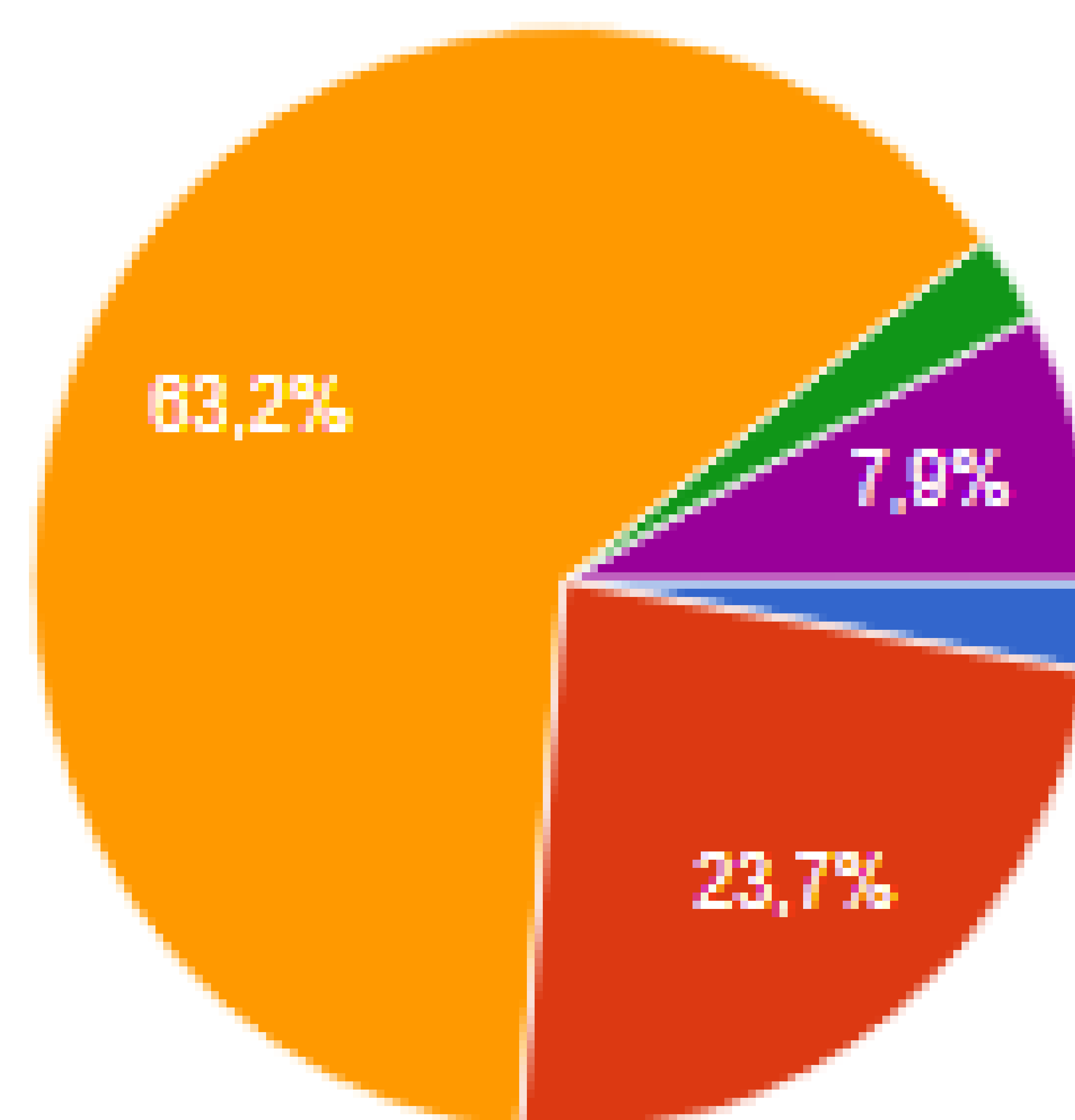

- permite aprecierea relativă a impactului (importanței) unei reviste
- permite aprecierea relativă a impactului (importanței) unui articol
- permite aprecierea relativă a impactului (importanței) unui cercetător

Fig.7 Recunoașterea definiției Factorului de impact

*14. În ce măsură sunteți familiarizat cu conceptul de altmetrie?

- ☐ în foarte mare măsură
- ☐ în mare măsură
- ☐ în foarte mică măsură
- ☐ total nefamiliarizat
- ☐ nu știu

- în foarte mare măsură
- în mare măsură
- în foarte mică măsură
- total nefamiliarizat
- nu știu

Fig.8 Nivelul de familiarizare a respondenților cu conceptul de altmetrie

***15. Definiți conceptul de altmetrie:**

- Reprezintă analiza și utilizarea indicatorilor de impact în activitățile științifice și mediile online. Ea ține de crearea și studiul unor noi metrici, bazate pe web-ul social/public, pentru analiza și informarea comunității academice.
- Altmetria este o unealtă bibliometrică, percepută ca și o alternativă sau o completare a indicatorilor tradiționali de citări.
- Altmetria reprezintă analiza și utilizarea indicatorilor de impact în activitățile științifice și instrumentele online;
- indică cât de departe și cât de larg a fost răspândit conținutul unei lucrări pe web, este o disciplină care vine să completeze bibliometria și nicidecum nu să o înlocuiască;
- un fel de bibliometrie netraditională, care vine ca supliment la metodele bibliometrice tradiționale de calculare a factorului de impact sau a indicelui Hirsch. Este o metoda de evaluare a articolelor științifice;
- altmetria este o unealtă bibliometrică, percepută ca și o alternativă sau o completare a indicatorilor tradiționali de citări. Ca exemplu, altmetria afișează date și informații cum ar fi numărul de menționări ale unei lucrări pe rețele de socializare precum Facebook, Twitter etc, exporturi prin citation managers cum ar fi Mendeley sau Zotero, EndNote, numărul de downloadări, partajări, comentarii pe bloguri, forumuri etc;
- altmetria este domeniul care evaluează nu numai în aspect statistic rezultatele cercetărilor științifice dar și impactul lor, atât în mediul academic cât și public;
- bibliometrie alternativă, netradițională;
- новые альтернативные наукометрическим показателям инструменты для оценки результатов научной деятельности, а именно (количество скачиваний, просмотров, пересланных и т.д.).

***16. Bifați doar indicatorii altmetrici**

- ☐ factorul de impact al revistei
- ☐ numărul de like-uri
- ☐ număr de accesări
- ☐ număr de citări
- ☐ h-index
- ☐ număr de comentarii
- ☐ număr de shared
- ☐ număr de distribuiri
- ☐ g-index

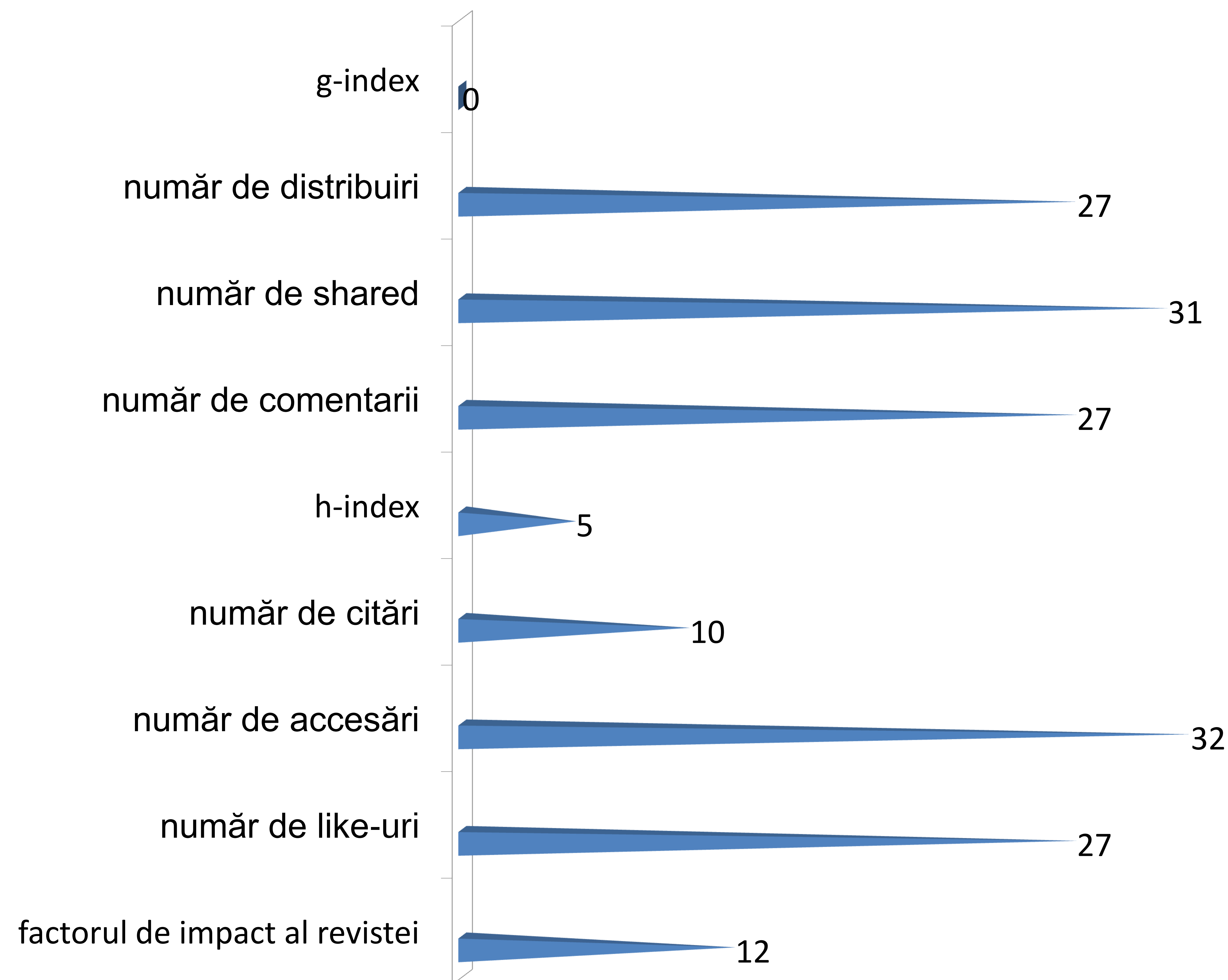

Fig.9 Indicatorii altmetrici identificați de respondenți

*17. Identificați, în lista propusă, programele de analize altmetrice cu care sunteți familiarizat

- ☐ Altmetric
- ☐ ImpactStory
- ☐ Mendeley
- ☐ PlumX
- ☐ PMC
- ☐ nu am auzit de nici unul

- Impact Story
- Mendeley
- PlumX
- PMC
- nu am auzit de nici unul

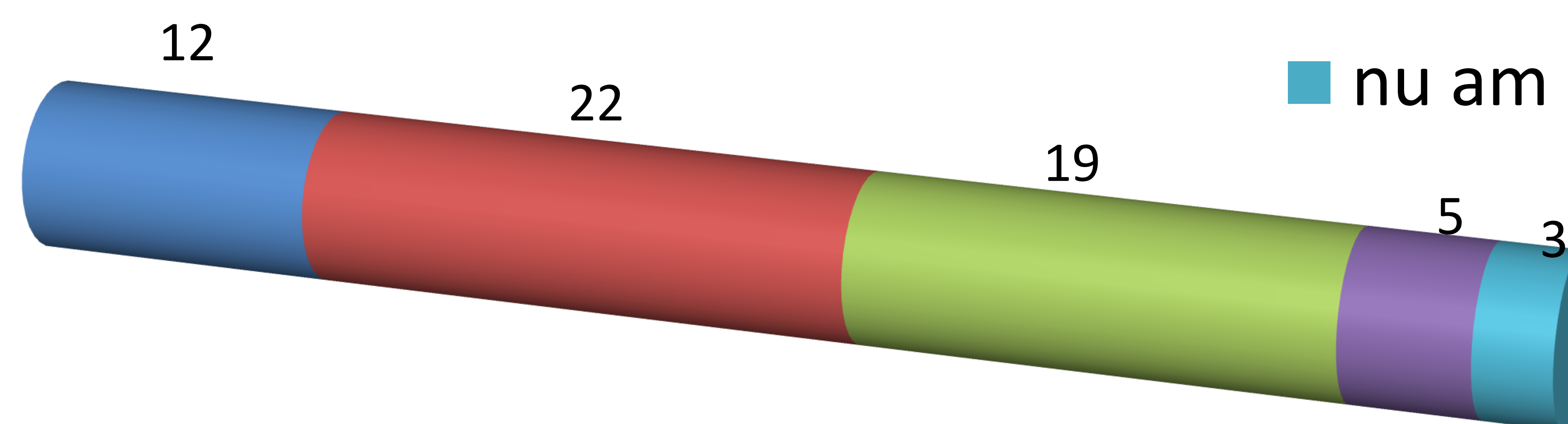

Fig.10 Platformele de analiză altmetrică identificate de respondenți

*18. Biblioteca în care activați prestează servicii altmetrice?

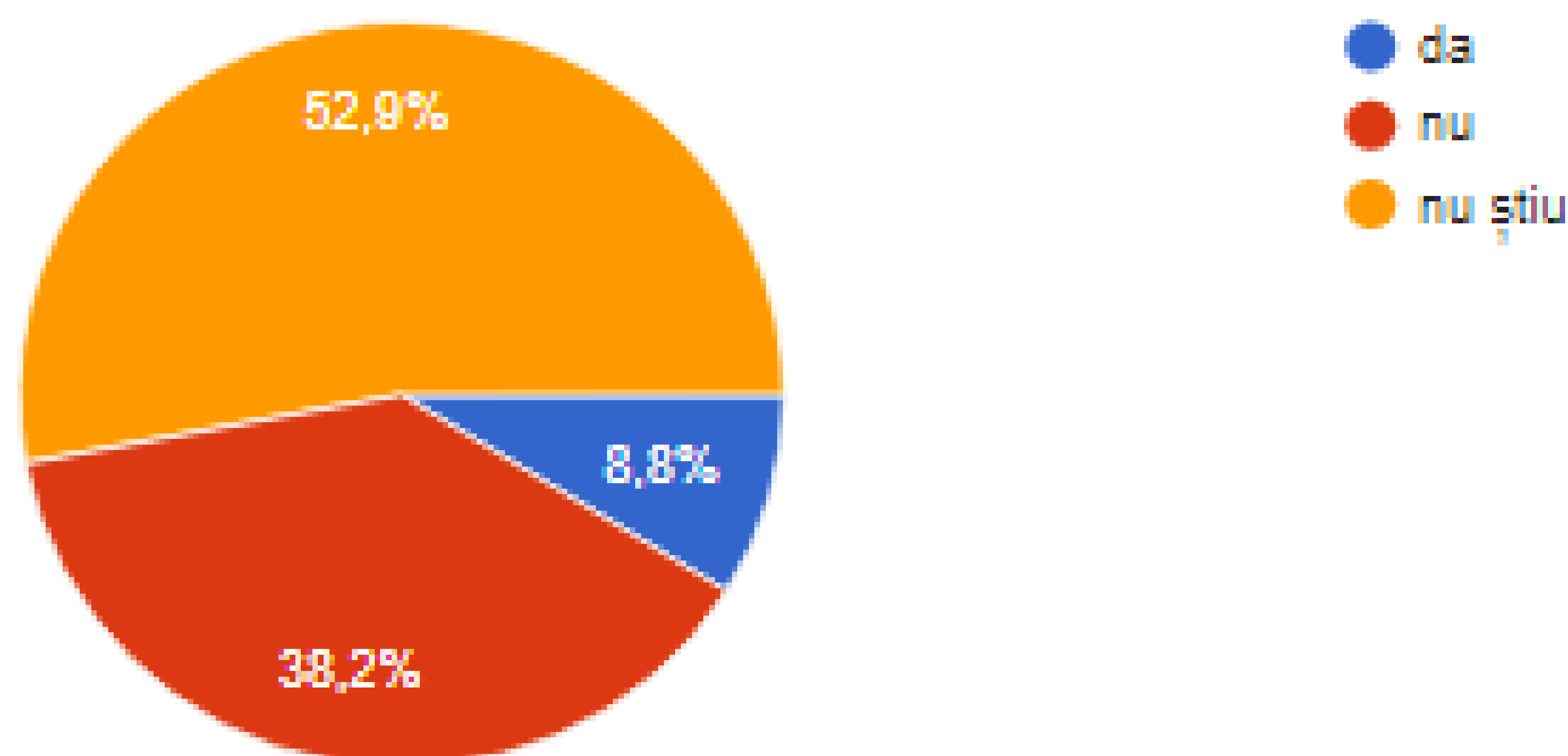
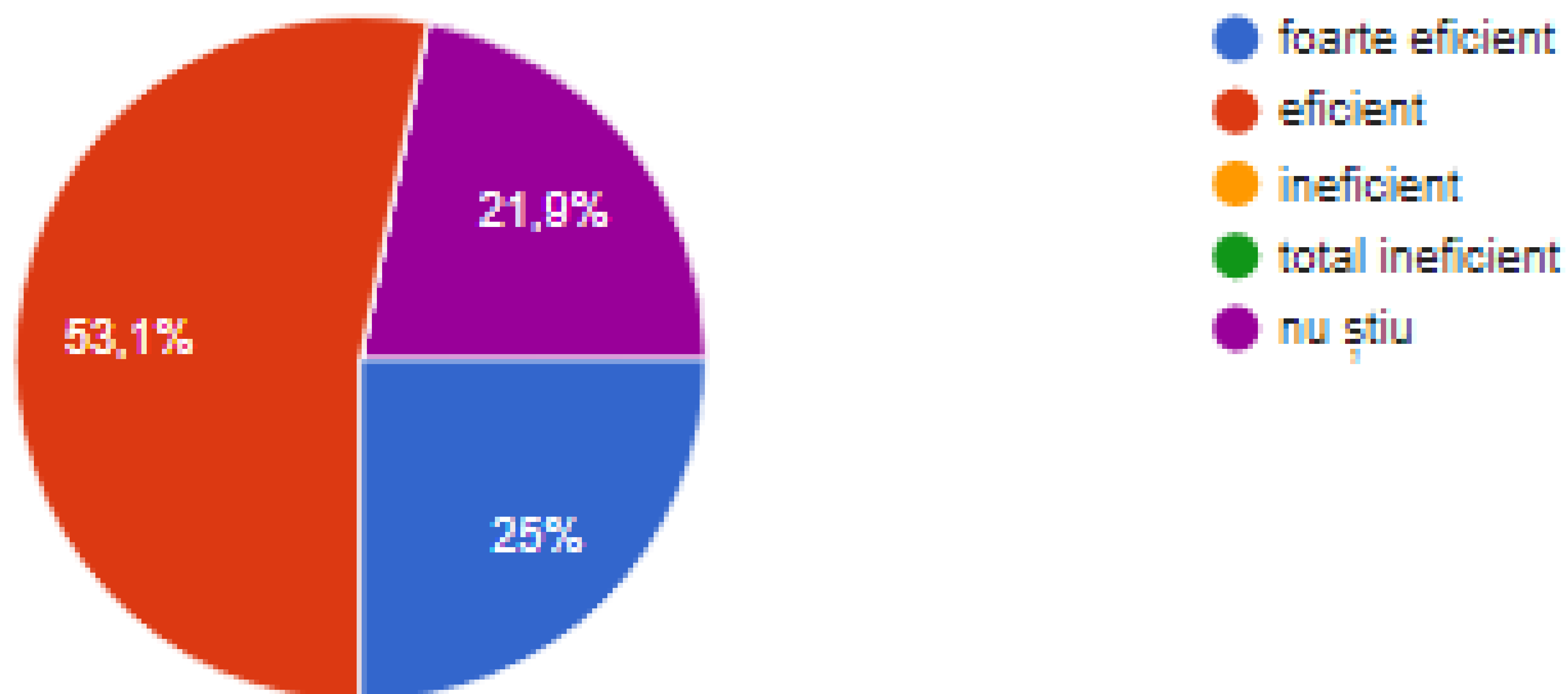

Fig.11 Raportul respondenților care cunosc și cei care nu cunosc despre faptul că biblioteca prestează servicii altmetrice

- 19. Dacă ați răspuns afirmativ la întrebarea precedentă, Vă rugăm să enumerați serviciile altmetrice prestate de Biblioteca dvs
- Date legate de performanța și contribuția cercetătorilor afiliați instituției;
 - analiza statistică privind accesarea Repozitoriului Instituțional (numărul de accesări, descărcări de documente, țara/regiunea);
 - analiza accesărilor și descărcărilor Bibliotecii Electronice Didactice;
 - monitorizarea statistică a site-ului, profiluri-lor bibliotecii.

***20. Cât de eficiente sunt altemetricile în evaluarea individuală a impactului cercetării?**

***21. Este necesar de a dezvolta competențe de utilizare a indicatorilor bibliometrici și/sau altmetrici în cadrul Bibliotecii?**

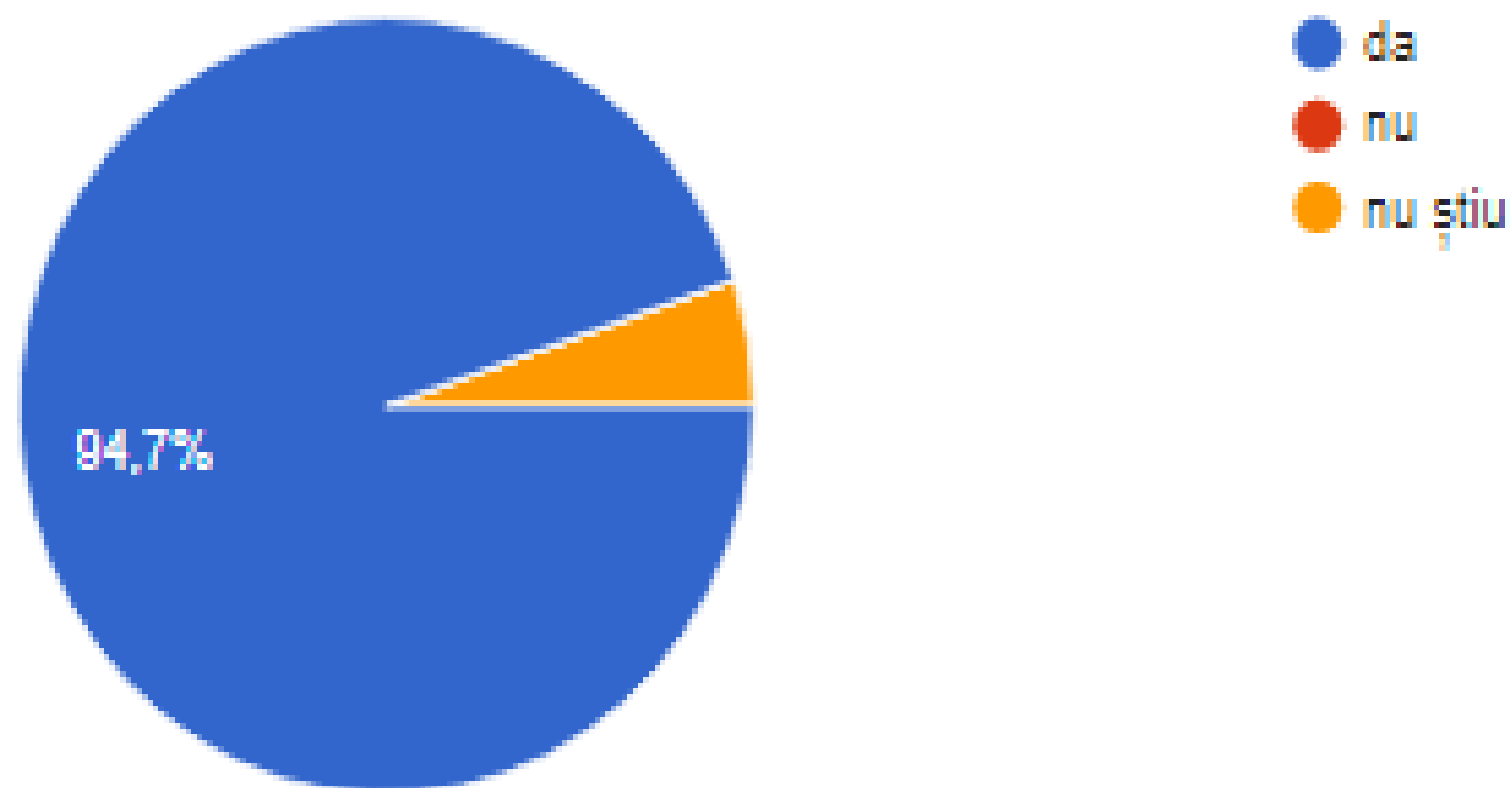

Fig. 13 Necesitatea de a dezvolta competențe de aplicare a indicatorilor bibliometrici și altmetrici

***23. La ce subiecte ați avea nevoie de instruire?**

- Cum se utilizează indicatorii bibliometrici și altmetrici? care sunt instrumentele bibliometrice? programele de analize altmetrice?
- Subiectele abordate în chestionar.
- Corelații între datele salvate în WOS și InCite (în generarea de indicatori) - factor de impact cumulat de exemplu.
- Analize comparative asupra clasamentelor revistelor științifice din mai multe domenii.
- Crearea și gestionarea profilului instituției în bazele de date bibliometrice, integrarea și utilizarea eficientă a instrumentelor altmetrice în Repozitoriul Instituțional, posibilitatea instituirii și dezvoltării serviciilor biblio/altmetrice în cadrul bibliotecii urmînd bunele practici, dezvoltarea abilităților practice în vederea utilizării bazelor de date analitice, alegerea revistelor pentru publicare și evitarea revistelor pseudoștiințifice.
- Bibliometria și Altmertia.

Concluzii:

- majoritatea respondenților nu au cunoștințe și competențe suficiente pentru a presta servicii bibliometrice și altmetrice în cadrul bibliotecii;
- domeniul altmetriei este mai puțin cunoscut decât cel al bibliometriei;
- o mare parte din bibliotecarii respondenți sunt familiarizați cu serviciile bibliometrice și altmetrice prestate de bibliotecă;
- Instrumentul Bibliometric Național (IBN) este puțin cunoscut de bibliotecari;
- este necesar de a organiza instruirii în acest sens.

Recomandări:

- De a forma o cultură bibliometrică și altmetrică a personalului din bibliotecă.
- De a delega bibliotecarii la dezbaterile cheie despre cum trebuie evaluată calitatea cercetării, organizate la nivel național.
- De a diversifica serviciile bibliometrice și altmetrice prestate de bibliotecă.
- De a elabora tutoriale video și prezentări care vor include proceduri de aplicare a indicatorilor tradiționali și alternativi.

Bibliografie:

- 1.ASTROM, F., HANSSON, J., OLSSON, M. Bibliometrics and the Changing Role of the University Libraries [accesat: 03.12.2019]. Disponibil: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:461857/FULLTEXT01.%20pdf>
- 2.BALL, Rafael, TUNGER, Dirk. Bibliometric analysis – A new business area for information professionals in libraries? Support for scientific research by perception and trend analysis. In: Scientometrics, 2006, Vol. 66, No. 3, pp. 561–577 [accesat: 03.12.2019]. Disponibil: <https://core.ac.uk/download/pdf/11535406.pdf>
- 3.BRADBURY, Stephanie. Bibliometric competencies. [accesat: 01.12.2019]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/SusanMRob/bibliometric-competencies-rscd2018>
- 4.COX, Andrew, GADD, Elizabeth, PETERSOHN, Sabrina, SBAFFI, Laura. Competencies for bibliometrics. In: Journal of Librarianship and Information Science, 2019, Vol. 51 (3) [accesat: 29.11.2019]. Disponibil: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0961000617728111>
5. MALONE, T., BURKE, S. Academic Librarians Knowledge of Bibliometrics and Altmetrics. In: Evidence Based Library and Information Practice, 2016, nr. 11.3, pp. 34-49 [accesat: 27.11.2019]. Disponibil: <https://journals.library.ualberta.ca/ebliip/index.php/EBLIP/article/view/27640/20744>
- 6.RĂDULESCU, C. Evaluarea în sistemele de cercetare științifică prin platform web, instrumente și rețele online”. [accesat 15.10.2019] Disponibil: [https://www.researchgate.net/publication/334626743 Evaluare in sistemele de cercetare stiintifica p rin platforme web instrumente si retele online](https://www.researchgate.net/publication/334626743_Evaluare_in_sistemele_de_cercetare_stiintifica_p_rin_platforme_web_instrumente_si_retele_online)
- 7.ȚURCAN, Nelly. Provocările Accesului Deschis și vizibilitatea producției științifice a Republicii Moldova. In: BiblioPolis, 2013, vol. 49, nr. 3, pp. 45-61 [accesat: 01.12.2019]. Disponibil: <http://bibliopolis.hasdeu.md/?bpa=2247>

CONGRESUL

CONSACRAT ANIVERSĂRII A 75-A
DE LA FONDAREA USMF „NICOLAE TESTEMIȚANU”

20 23

octombrie
2020

Mulțumesc